

KIS-627 – Br. di-, de-

(IK da GE – 12 05 99)

Plijout a rafe deomp gouzout ha peurstudiet eo bet ar c'hemm zo etre ar rakgerioù *di-* ha *de-* gant KIS. Daoust ha skrivet ez eus bet traoù war an divoud, abaoe amzer Vallée ? Daoust ha lakaet eo bet ar c'hemm-se da dalvezout evit ar sevel gerioù nevez ? Ha daoust ha lakaet eo bet da dalvezout ganeoc'h evit reizhañ skrivadur gerioù zo pe evit lakaat kemm etre sterioù disheñvel zo lakaet dindan ar memes ger a-wechoù er Geriadur Istorel (s.o. *dic'houzougañ*, da skouer) ?

(GE da IK – 16 05 99)

En holl niverennoù eus LAVAR pe dost ez eus anv eus ar rakgerioù *di-*, *de-*, *dis-* hag ar rakgerioù all a denn d'ober emframm ganto. Etre notennoù all, ez eus e La-10, KIS-423, pp. 56 hh. ur brastres eus reizhiad VALLEE hag ar c'hlokadurioù bihan graet dezhi er yezh arnevez. VALLEE da skouer ne venege ket ar ster kreñvaat a zo en arverioù 'zo eus *di-* (evel gant *di-* kembraek, gant o c'heveleb *de#* latin). Heñvel dra, *dis-* zo bet dalc'het er ster "nac'hadur kemplezh" ditouret gant VALLEE ha lakaet a-wel ivez e ster kreñvaat (evel e kembraeg). Evit *de-* zo ur rakger kreñvaat dialuskel o wiskañ alies an arster "etrezek" evel an araogenn *da* kenorin. Evel ouzh Kb. *dy-*, ez eus outañ ur skalfad durc'hadurioù ster — devoud kozh er yezh : e henvrezhoneg endeo en o c'haver ken paot ma chomer alies en amzivin dirazo : “*do-* [...] n'a pas de sens bien net comme préfixe” a skriv FLEURIOT (VBEG 377). Bennozh da VALLEE eo bet spisaet ster *de-*, e skrivadur ivez, rak adalek an henvrezhoneg e tenned d'e veskañ gant *di-*. Hevelep taol sturiañ zo bet degemeret distroñs a-walc'h (moarvat en askont eus diouiziegezh an arveriadeg) : hogos e pep enkerzh kêr e lenner hiziv : *DEGEMER MAT*. Da notañ fazioù a zo bet graet o kammgemer *di-* kreñvaat evit *de-* (sl. La-09, KIS-386, pp. 318-319, 5b). Ur fazi eo moarvat ivez gwelout d'ar rakgerioù Br. *diou-*, *dio-*, *diour-*, *dior-* ur gerdarzh **do-u9o-*, **do-u9or-* pa 'z eo *d''#-* kreñvaat a ve eno kentoc'h, met kement-mañ zo dibouez a-fet yezhouriezh pa na azlamm ket er skrivadur.

(GP da GE – 30 05 99)

Gwir eo ez eus bet ur c'hemmesk (testeniekaet a-c'houde ar krBr.) etre diskennidi **to-* hag al lies **d''#-*. Arveret evel rakgeriad (talharpell) e troas **to-* > **do-* da gentañ (tro-dro da 'r 6^t ktvd. moarvat) tra ma chome **d''#-* hep monet da **D''#-*, ar pezh a dostae an eil d'egile. Ouzhpenn se, pa chomas hemañ hBr. /*di-*/ (gant berrâd ar sonenn), hennezh ay eas da hBr. /*d''-*/, ar pezh a veze skrivet <*di-*> pe <*de-*> kent dont ent reol da /*de-*/ e dibenn prantad an hBr. O vezañ ma 'z a dibouez an eil hag egile, ned eo ket souezhus e vije bet ur meskad amzigejus a-wezhioù etre an daou. Pa ris war-dro atoradur an henvrezhoneg, tregont pemp bloaz zo (n' hon laka ket da yaouankoc'h !) e kejis gant kudenn arnevesadur, a-getep, **to-u9o-*/ **to-u9or-* ha **d''#-u9o*/**d''#-u9or-*. Evit ar re-mañ ez oa anat e ranke da vezañ \neg *diou-*, \neg *diour-*, hogen un tamm_tidek, e ris evit ar re-hont gant \neg *dou-*, \neg *dour-*, gwirhañvaloc'h, forzh penaos, eget *deou(r)-* a vije bet touellus marteze a-walc'h. Kavout a ra din e ve mat derc'hel an diforc'h-mañ nag eo met heuliad hini Vallée/Ernault pan adsavjont an diforc'h *di-/de-*. Evit a sell ouzh an *dio-* a rez anv anezhañ, e kav din n'en en kaver nemet e *diogel*, digembraekadur a erlec'hiad, diwar ziouiziegezh moarvat, ouzh krBr. *diouguel* ay aje reol da **diougel*.

(IK & GE – 01 06 99)

[Dalc'h dre bellgomz]

Br. *dic'houzougañ* zo dezhañ an daou ster a veneg GIBR. (n'eo ket dav goulakaat un **dec'houzougañ*). Skouerioù e-leizh zo eus deveradoù diwar *di-* dezho daou ster hervez m'emañ an durc'hadur nac'hek pe yaek gant ar rakger : *dibenn*, *dibennañ*, *dic'hwezhañ*, *dideñv(iñ)*, *difin*, h.a. Arlivioù a vez ivez en nac'hegezh : *didoullañ* "diverkañ un toull", "tennañ eus un toull" ; *dizourañ* "berañ", "ober berañ", "tennañ an dour eus", "tennañ eus an dour", h.a. Un devoud boutin eo en armerzh an holl yezhoù : berroc'h an araezioù eget an ezhommoù, alese liesarver pep araez — hag en armerzh end-eeun (MARX a bouezas war se).